

ERŐS VÁR



AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

70. ÉVFOLYAM

2000. AUGUSZTUS

No. 4 (323), Vol. 70, August 2000, USPS 178-560

4. SZÁM

A MOSOLYGÓ MAGYAR JÖVŐ JEGYÉBEN

Nemzetünk — és evangélikus egyházunk — nagy fia, Kossuth Lajos beszélt az 1860-as évek elején arról, hogy megfelelő döntések meghozatalával a ma-

Szent István

*Jól megjelölte ezt az ezredévet:
keresztelt írta rá kemény nevével,
hogy megpihenjen művein a lélek,
mint halhatatlan győzedelmi ék.
Alapkö lett, de kőnél súlyosabban
vetette el az épülő falakban
torony-szökkentő, férfitas hitét.*

*Amint alázatát mindegyre inkább
úrrá emeli roppant erején,
a bércre hág s egy országon tekint át,
hol hajnalpírban reszket még a fény.
Komor felhőkből bomlik ki a kék ég
s virrasztva nézi népe ébredését a
századok szélfűtta reggelén.*

*Nem tétován, de biztos mozdulattal
lendül előre tervező keze,
mig port kavar és szilaj kedvvel nyargal
a forró puszták zendülő szele.
Bölcs szemével néz a távlatokba
s pillantásával féltőn átkarolja
a frissen szántott, szűzi földeket.*

*Kegyes jobbával törvényt ír, keményet,
hogy megkösse rónák vad porát
s hogy mindenki meglelje otthonát.
Áldott szigor, rendet hozó szelídség!
Arany szív, mely eltékozolja kincsét,
hogy új szívekben ragyogjon tovább!*

Róla zengjen hát ez a lelkes ének!

*Uram, Téged dicsérünk általa,
mert ő volt a Te választott edényed,
apostolod, hived, s a föld sava.
És ő volt ama bibliai sáfár,
kire, be jó, hogy rátaláltál,
midőn megvirradt napunk hajnala!*

Tűz Tamás

gyarság és szomszédai joggal reménykedhetnek “mosolygó jövő”-ben. Száznegyven évvel később, szörnyű nemzeti tragédiák után, a magyarság végre átlépte “az élet kapuját”-t, a világ legerősebb államait tömörítő NATO tagja, az Egyesült Államok, annyi magyar második hazájának szövetségese. A jobb jövő nem csupán remény, de a kezünkben van!

Négy éve eléggé szerény keretek között ünnepeltük meg a honfoglalás 1100. évfordulóját. Most az állam, a történelmi magyar királyság megalapításának millenniumán — páratlan egybeeséssel — annak is kerek ezer éve, hogy a magyarság nagy tömegei megismerkedtek Jézus Krisztussal és tanításait megszívelve biztosították e nép és nyelve fennmaradását, fölvirágzását Európában.

Kevés nemzetnek van olyan változatos és fájdalmasan tragikus múltja, mint a magyarnak. Nem egyszerűen a sok háború, a vitathatatlan hősiesség ellenére bekövetkezett vereségek alapján állíthatjuk ezt. Be kell ismernünk, történelmünkön nemcsak a balsors húzódik végig, de az önmagunk által elkövetett, utólag elkerülhetőnek látszó hibák is. Wesselényi éles szeme — elfeledett könyvében — ezeket balítéleteknek nevezte. E kettő együttesen okozta történelmünk számos katasztrófáját. A balítélet azonban nem tévesztendő össze a bűnnel. Noha jó ötven évvel ezelőtt a kommunisták elkezdtek súlykolni, hogy a magyar bűnös nemzet — valójában, ha van is történelmünkben restelni valónk bőven, ha voltak is bűnös honfitársaink —, egészében véve ma mégis elégedettséggel, sőt büszkeséggel tekinthetünk vissza arra a tizenegy évszáz-

adra, amit a Kárpátmedencében leléltünk.

Legnagyobb nemzeti katasztrófáinkat nagy sikerek, eredmények előzték meg. Csak a legkézenfekvőbb példák: Mohács előtt volt Mátyás, Erdély 1651 utáni földülését és magyar lakossága jelentős részének elpusztítását megelőzte Bethlen alatti “aranykora”, Világost a tavaszi hadjárat.

Trianont megelőzően az osztrák–magyar közös vámterületen olyan gazdasági és kulturális föllendülést hozott a kibontakozó kapitalizmus és külföldi tőkebeáramlás, hogy vérmesebb tollforogatóink és politikusaink már maradandó Osztrák–Magyar Monarchiáról és abban harminc millió magyarról álmodoztak.

Az ország 1944-es kettős megszállását és az ezzel járó borzalmakat megelőzően visszanyertük területeink egyharmadát és a náciizmus uralta Európa kellős közepén közel egymillió üldözöttnek nyújtott menedékké bizonyítottuk hűségünket keresztyén hagyományainkhoz. Az 1947-es kommunista hatalomátvételt sikeres gazdasági stabilizáció és biztatóan haladó újjáépítés előzte meg. Végül 1956. november 4-e, a fekete vasárnap is úgy szakadt ránk, hogy a nemzet már azt hitte, újjászülött a szabad, demokratikus Magyarországon.

A legfontosabb azonban az, hogy a katasztrófák után mindig volt föltámasztás, ezért is indokolt történelmünk optimista olvasata, s még inkább az, hogy jövőnkre bizakodással tekintünk.

Szent István a hit és az egyház mellett az általa létrehozott állami intézmé-

(Folytatás a 2. oldalon)

ÚJ PÜSPÖK EVANGÉLIKUS EGYHÁZUNKBAN

Megválasztották a leendő Nyugati (Dunántúli) Ev. Egyházkerület püspökét és felügyelőjét. A 114 szavazati joggal rendelkező egyházközségekből három szavazat nem érkezett meg időben. A befutott 111 szavazat közül kettő formai okok miatt érvénytelen volt. A 109 érvényes szavazat megoszlása: Ittész János kőszegi lelkészre 71, Smidéliusz Zoltán somogyi-zalai egyházkerület esperesre 38 szavazat jutott. Az egyházkerület püspöke tehát Ittész János lett, akinek világi elnöktársaként dr. Weltler János veszprémi főgyógyyszerész segít majd.

Ittész János 1944. június 18-án született Ittész Mihály győri püspöki másodlelkész és Balikó Erzsébet gyermekeként. 1962-ben érettségizett, majd a teológiára jelentkezett, amit jeles szigorlattal fejezett be. Lelkiismereti okokból személyes hűségesküt nem tett az akkori egyházvezetésnek, ezért azonnal nem avatták lelkésszé. Így a következő három évet segéd munkásként dolgozta végig. Végül 1970. szeptember 20-án Ottlyk Ernő püspök lelkésszé avatta és a győr-nádorvárosi gyülekezetbe küldte ki szolgálatra. Ezt követően segédlelkész volt Kőszegen, majd a takácsi-gecei társgyülekezet szervező lelkészeként tevékenykedett. 1981 elején a kőszegi gyülekezet hívta meg parókus lelkésznek, ahol a mai napig szolgál. Alapítótagja az Ordass Lajos Baráti Körnek, s tagja a baráti kör lapja, a *Keresztény Igazság* szerkesztőbizottságának is. Közegyházi szolgálatot eddig nem vállalt azért, mert úgy érezte, hogy az egyházunk megújulását célul kitűző szándékok újra meg újra hajótörést szenvedtek a megújulástól féltő és az azt ellenző erők és személyek miatt. Ez az oka annak is, hogy az 1989 előtti püspökválasztásnál annak ellenére nem vállalta a jelöltséget, hogy több gyülekezet is javasolta őt a püspöki tisztségre.

A püspök személye tehát immáron ismert. A kérdés most az, hogy új egyházkerületünknek milyen típusú püspök lenne a legjobb. Személy szerint legfontosabbnak azt érzem, hogy a püspök ne megosztó, hanem integráló személyiség legyen. Elég sok adok-kapok volt már evangélikus egyházunkban; nyugalomra lenne szükség. Most itt a lehetőség, hogy stílusban is újat kezdjen egyházunk. Az új egyházkerület nem szakadhat el, nem élhet önálló életet, mert három kerület alkot egy egyházat. Ha nem szűnik meg a békétlenség, az egyházunk megújulásának akadálya lesz.

Másik fontos szempont, hogy a püspök a lelkészek lelkipásztora legyen. Etekintetben mindenképpen jó, hogy Ittész János gyüle-

kezeti szolgálatból jön. Így pontosan tudja, milyen gondok gyötörhetik és milyen mágnányos lehet sokszor egy lelkész. Ő maga is benne élt, szembesült azokkal a kihívásokkal, amiket minden lelkész másként él meg. A lelkész is igényli, hogy valakinek elmondhassa problémáit, esetleges kudarcait, félelmeit, vívódásait, csalódásait. Nagyobb bizalommal fordul olyanhoz, akiről tudja, hogy megérti őt.

VÉGELGYENGÜLÉSBN

“Egészen beteg már a fej, egészen gyenge már a szív” (Ézsaiás 1:5).

Lehet-e még segíteni egy testrészen, ha egészen beteg? Ilyenkor halljuk: amputálni kell, eltávolítani az ujjat, a végtagot, a vesét, a szemet, mert így akadályozható meg a továbbterjedés. De ha a fej egészen beteg? Soproni szolgálati időm kezdetekor temettem egy fiatal édesanyát. Sajnos az agydgaganat eltávolítása nem tudta megakadályozni, hogy ne maradjon egyedül a hitves három kiskorú árvaival. Infarktuskok után a szív váratlanul, hirtelenül megállhat, mint az óra, melynek rugója elpattant.

A próféta nemcsak testi leépülésről beszél, hanem a totális mélységről, melyből nem tudunk kijutni, mert gondolataink összekuszálódtak és szívünkben valami zakatol, mint hosszú alagútban a vonat és nem akar véget érni.

Miért van ez a zűrzavar a fejemben és a zakatolás a szívemben? Nermcsak katasztrófák alkalmával vetik fel a “miért” kérdést, mint az ökumenikus gyászistentiszteleten az ausztriai busz, majd a lavinakatasztrófa áldozatai mellett tették, hanem személyes végelgyengülés idején is.

A miért kérdésre akkor tudunk jól válaszolni, ha nem külső okokat keresünk. Ha nem emberek kézzel, szemmel, s intrikával való verését hangsúlyozzuk. Ha nem is Isten verése lesz a gyújtópontban, mellyel tönkre akar tenni. Ne másban keressem a leépülés, a végelgyengülés okát, hanem magamban. Oka vagyok zavaros döntéseimnek és annak is, hogy még a szívem is elhagyott. De sokan mondják ezt egyik evangélikus költőnk versét idézve. Azt már kevésbé, hogy már a szíve sem bírja ki vele és nemcsak családtagjai menekülnek tőle.

Einstein Albert mondta: “A legnagyobb veszély a világ számára nem az atombomba, hanem az emberi szív.” Meghökkenítő kijelentés, amikor az atombomba még ma is fel-lelhető nyomaira gondolunk, eltorzult emberek szívszorító vonásait látva.

A püspök végezetül legyen gyülekezetlátogató. Nagy hatása van minden gyülekezet életére egy-egy püspöklátogatás. Igényli az egyház népe, hogy személyes kapcsolatban álljon velük a főpásztor. És nemcsak akkor, amikor protokollesemény van a gyülekezetben, hanem akkor is, amikor a püspöklátogatás célja nem más, mint az azokkal való találkozás, akik mára márcsak maroknyian maradtak, de hűségesebben őrzik a lángot, és akik nélkül nincs többé egyház.

Kiss Miklós, mosonmagyaróvári ev. lelkész

Mégis igaz, hogy a legnagyobb veszély a szívben rejlik. Ha elhagy bennünket, a veszély növekszik, mert másokat fertőz. Nem Istent kereső útra megy, hanem a tékozló fiú útját akarja járni.

Ezért a végelgyengülésben csak egyet tehetünk bűnbánattal, hogy megmeneküljünk. Kérni a jó Pásztort, hogy keresse meg szívünket, tisztítsa meg a bűntől, és helyezze megújított életünkbe, a centrumba. Így nem fertőz, hanem másokat is erősít. Ha Isten mellém állított “fej- és szíverősítő” testvéreket, hogy az életmentő “szívműtét” után felépülhessek, nekem is van erőm most már, hogy észrevegyem és bátorítsam a gyengéket. Akik a végelegyengülés felé vezető úton mennek egyre lejjebb.

Szimon János, soproni ev. lelkész

A MOSOLYGÓ MAGYAR JÖVŐ JEGYÉBEN

(Folytatás az 1. oldalról)

nyekre — megyeszervezet, törvénykönyv és igazságszolgáltatás, hadsereg — támaszkodott. Népe akkor tudott ellenállni a külső és belső Rossznak, ha a Tízparancsolat szellemében élt. Meg tudott újulni a reformációban, a reformkorban és az azzal összefüggő szabadságharcban, 1956-ban, s — bizzunk benne — a rendszerváltozás immár tízéves folyamatában.

A magyar millennium üzenete az, hogy az Úr kegyelméből “annyi balszerencse közt, oly sok viszály után [...] él nemzet e hazán”, s végre ismét saját kezünkben van a jövőnk. Rajtunk múlik, hogy mosolygó lesz-e.

Dr. Jeszenszky Géza,
Magyarország washingtoni nagykövete

Sajnáljuk, hogy anyagtorlódás/lapterjedelem miatt több értékes cikk/írás közlésétől el kell tekintenünk. A szerzők elnézését kérjük. — Szerk.

EGYHÁZUNK ÉS A MILLENNIUM

Keresztyén államiságunk millenniumát ünnepeljük. Ez a millennium mindnyájunké! Ezer év Magyarországon, kétezer év Krisztus után. Félreértés, ha azt mondjuk, hogy tulajdonképpen az ezer év magyarországi keresztyénsége nem egészen az evangélikusoké, reformátusoké, protestánsoké, hiszen ők később jöttek. Ez tévedés. A reformáció ügye, az evangélikus vagy református, vagy bármilyen más protestáns egyház élete ugyanott kezdődik, Jézus Krisztusnál. Annál a parancsnál, amikor azt mondta: "Menjete el széles e világba és tegyetek tanítvánnyá minden népet!" A millennium mindnyájunké, embereké. Isten egész emberiségre néző humán akciója, ami kétezer évvel ezelőtt kezdődött. Ebben az egyetemeségben próbáljuk nézni és vizsgálni most azt, amire emlékezünk.

Ez azt is jelenti például, hogy hozzánk tartozik István király, úgyis mint Szent István. Hozzá tartozik a korona is, úgyis mint Szentkorona. A kétezredik évi első törvényünk Szent István államalapításának emlékére és a Szentkoronáról szól. Az a nemzedék, amelynek megadatott, hogy az évezredek egyikéből átléphessen a másikba, egyaránt nyúlhat a múltba, hogy számvetést készítsen a nemzet elmúlt ezer esztendejéről, és a jövőbe, hogy felkészüljön a következő évezredre.

Ezer évvel ezelőtt, első királyunk, Szent István megkoronázásával a magyar nép a keresztyén hitben egyesült Európa népeivel. Azóta Magyarország a keresztyén Európa szerves része. Ez biztosította a magyarság fennmaradását és évszázadokon át betöltött meghatározó szerepét. Magyarország mai is Szent István államalapító művét nyugszik. A magyar állam és a magyar nemzet Szent István látnoki személye, isteni gondviselésben bízó küldetésstudata és vasakarata révén vált alkalmassá arra a történelmi szerepre, amelyet ezer éven keresztül őrzött.

A keresztyénség felvétele és a keresztyén állam kiépítése tette lehetővé, hogy a magyarság visszaverje a létét veszélyeztető támadásokat, hogy ne csak győzelmeiben, de a hódoltságok, megszállások, feldarabolások és diktátumok idején is megőrizze erkölcsi tartását és túléljen öröknek hitt hódító birodalmakat. A Szentkorona a magyar állam folytonosságát és függetlenségét megtestesítő ereklyeként él a nemzet tudatában és a magyar közjogi hagyományban. Jelkép. Ma nem királyság vagyunk, hanem köztársaság, de a Szentkorona azt jelenti, hogy valamilyen államnunk, országunk, múltunk hozzákapcsolódik Isten akaratahoz és szabad benne fölismerni Isten parancsait, számunkra kézbe adott és irányító akaratát. Bibliái értelemben szent az, amihez Istennek van

köze, ami Isten közelében van, ami Istennek szentelt, Hozzá tartozó, Vele kapcsolatban álló.

Amikor a millenniumi ünnepi évet elkezd-tük, az lett volna a legszebb, ha Istentisztelettel kezdtük volna. A parlamentben együtt voltak az egyházak képviselői, amikor az említett törvényt kihirdették és a Szentkoronát átvitték a múzeumból, hogy ki-ki láthassa és ott legyen a magyar közjog letéteményes örökségörzőjeként. Utána azonban nem sikerült az új esztendő ökumenikus Istentisztelettel kezdeni.

Érdekesség különben, hogy augusztus 20-án a budapesti Szent István bazilikában itt lesz a görög-ortodox egyház feje, pátriárkája, és fölveszik István királyt, Szent Istvánt a keleti, bizánci egyház szentjei csoportjába is. Hiszen a keleti és a nyugati egyház 1054-es szakadása előtt uralkodott és tevékenykedett. Minden jelkép és minden történelmi személy, ami és aki szentnek hivatik, evangélikus értelemben is azt jelenti, hogy Istenhez köt az emléke, és kössön következő nemzedékeket is ezer éven át ahhoz, aki Krisztusban utat, igazságot, életet jelenthet számunkra.

A millennium azonban nemcsak múlt, hanem millenniumi program, és ebből a millenniumi programból néhány vonást hadd vázoljak föl. Mi kellene egyházunk számára, népünk számára, gyülekezeteink számára, mint millenniumi program a jövőben?

A millenniumi program elsőként ökumenét jelent, keresztyén egységet. Emlékeztetek arra a nagyszerű alkalomra, ami 1999. október 31-én Augsburgban történt, amikor többszázéves szembenállás után az evangélikus egyház és a katolikus egyház képviselői aláírták az Isten előtti megigazulás kérdésében a múlt, a XVI. század kölcsönös elmarasztalásainak visszavonását. Ha két egyház, amelyik harcban állt egymással, és sok, sok vér omlott a vallásháborúk idején Magyarországon, ha két egyház meg tudott egyezni, akkor ez azt jelenti, hogy a békeségkeresés lehetséges. Lehetséges talán még az is, és példaértékű lenne, hogy a Kárpát-medence népei száz-kétszáz éve tartó ellenségeskedéseik után egymásnak ugyanígy kezet tudnának nyújtani.

Egy másik ökumenikus összefüggés ebben az esztendőben: Elkészült az evangélikus, református, és katolikus egyház megegyezése arról, hogy ha vegyesházasságkötés történik, tehát nem tisztá evangélikus vagy tiszta katolikus pár, akkor az esketés bármelyik templomban végezhető úgy, hogy mind a két fél lelkésze szolgál. Hamarosan megjelenik ez az esketési rend, a három egyház együtt adja ki a házasság, a vegyesházasság kölcsönös elismeréséről.

A mostani helyzet, akár az aláírás Augsburgban, akár ez a mostani esketési megegyezés, óriási kezdeményezés. Az ökumené nagyon is szemléletesen ezt jelenti: "Aki nem tudja elviselni Krisztus másfajta juhainak birkaszagát, az magamagát rekeszti ki Krisztus nyájából!" Arról van szó tehát, hogy lehet együtt dicsérni az Istent, és a következő években biztos, hogy együtt és egymásért és hazánkért kell tevékenykednünk.

Az ökumenikus millenniumi program számunkra építést jelent, gyülekezetépítést, közösségépítést. A Krisztus nevében ketten vagy hárman együttlévők gyülekezet már és az egyház ott van, ahol az ige és a szent-ségek, ének és imádság, Istentisztelet történik. Közösségépítés! A szentek közösségének építése, lélektől lélekig, embertől emberig, egyik nemzedéktől a másikig kell elérnie annak a közösségnek, amelyik közelebb visz Krisztushoz és ezáltal egymáshoz. Gyülekezeteinket úgy kell építeni, hogy ott jól érezzék magukat az emberek, hogy szeressék egymást, és megismerjék egymást. Bár szükségesek az intézmények, mégis félreértés az, hogy a tetemes bankszámla, a sok intézmény, vagy a nagyobb létszám adja meg igazán az egyház súlyát. Inkább, "Épüljete fel lelki házzá, szent papsággá" (1Péter 2:5), ahogy az apostol mondja.

A millenniumi program egyházunk számára azt is jelenti, hogy missziós egyházzá kell lennünk. Az alapvető magatartás ehhez az apostol figyelmeztetése: "Az az indulat legyen bennetek, ami Krisztus Jézusban is megvolt" (Filippi 2:5). Ez az indulat lehet vonzó egyedül! Tehát nemcsak behúzódas a belső körbe, egy bizonyos gettóba szorulás, falat építeni körbe, s csak a hasonzorúkkal tartani a kapcsolatot. A tradíció őrzése ezt jelenti ma, jó értelemben: "A tradíció a holtak élő hite, amelyik meglevenedik a múltból." De jaj, hogyha ez tradícionálizmussá válik, mertt, ha a tradíció a holtak élő hite, a tradícionálizmus az élők halott hitévé változik.

Azután a misszióhoz tartozik a tömegtájékoztatási eszközök és a kultúra sokféle területe. Azon a vonalon kell lennünk, hogy a nyelv és az irodalom missziói eszköz. Az is igaz, hogy a mai tömegtájékoztatási eszközök, rádió és televízió, nem evangélikus vagy protestáns vagy keresztyén beállításúak. 1998-ban ökumenikus egyetértésben adtuk ki egy fölslóizást: "Értéket a képernyőre!" Evvel tiltakoztunk a személyiségromboló hatások ellen (erőszak, pusztítás, félelemkeltés, pornográfia, stb.) és követeltük, hogy több bibliai és emberi értéket, humanumot láthassunk a képernyőn. Ezt a föl-hívást elküldtük minden magyar televíziós csatornának és rádiónak. Szinte mindegyik visszaválaszolt, "igen", csak nem történt semmi.

Egyházunk múltja összekapcsolja továbbá a missziót az egyik legnagyobb emberi ajándékkal, és ez az ének és a zene. Gondoljunk csak Luther énekeire, Bach János Sebestyén munkájára, vagy Sántha Károly sárszentlőrinci lelkészre és énekköltőre. Gondoljunk arra, hogy mit jelent énekelni és milyen jólesik hallgatni felnőttek énekkarát, gyerekek énekét, s evangélikus korálokat. Újabban nagyon sok helyen alakulnak fűvösök. Nem kell magyarul, kicsoda Szokolay Sándor, és örülök annak, hogy augusztus 20-án itt az orosházi evangélikus



ÖKUMENIKUS EMLÉKEZÉS

Június 2-án a tordai római katolikus templomban ökumenikus emlékűnapot tartottak az 1568-as tordai vallásegyenlőségi rendelethez vonatkozóan, mely Erdélyben négy — a római katolikus, a református, s az unitárius — vallás szabadon való gyakorolhatóságát mondta ki. Tehát Tordán emelték elsőként az egész világon törvényerőre a vallásszabadságot. "Ez a rendelet az erdélyi tolerancia legjobb példája, amely Szent István intelmeiből ered és félezer év alatt érett meg" — mondta Patrubby Miklós, a Magyarok Világszövetsége elnöke. Ő tett javaslatot, hogy ezentúl minden év január második vasárnapját nyilvánítsák az erdélyi szabadság napjává. Az ünnepség ökumenikus Isteniszteletén együtt szolgált Csiha Kálmán református, Mózes Árpád evangélikus, Szabó Árpád unitárius, és Tempfli József római katolikus püspök. Megjelent az ünnepélyen még Báthory János, a Határon túli Magyarok Hivatalának elnökhelyettese, Takács Csaba, a Romániai Magyar Demokratikus Szövetség ügyvezető elnöke, s Alföldi László, kolozsvári magyar főkonzul is. Az ünneplőket Orbán Viktor magyar miniszterelnök levélben köszöntötte. ^{M71}

MAGYARORSZÁG

ÚJ KÖZTÁRSASÁGI ELNÖKE

DR. MÁDL FERENC

AUGUSZTUS 4-ÉN

LÉPETT HIVATALBA.

LEGYEN ISTEN ÁLDÁSA ÉLETÉN
ÉS HAZÁNKÉRT VALÓ
SZOLGÁLATÁN.

templomban bemutatásra kerül a millenniumra írt újabb műve. Legyen hálaadás és legyen könyörgés az ezer esztendőért és a következő ezer esztendőért a zene nagyszerű nyelven!

Említenem kell még a rádiómisszót, az irodalmat, s az Evangéliumi Színház előadásait. Az 1930-as években azt mutatták ki népszámlálási adatokból, hogy akkor 6.1% volt az evangélikusok aránya Magyarországon, de a főiskolát és egyetemet végzett evangélikusok aránya 12.3% volt! A tanítók és tanárok között pedig 14% volt evangélikus. A tanítók, nevelők, tanárok multiplikátorok, akik továbbadják egy-egy osztálynak, nagyobb közösségnek azt, amit tanultak.

Egy-egy iskolát nem a felszerelése, hanem tanárai tesznek jó iskolává. Evangélikus iskoláinkban és általában az országban — hiányuk miatt — több nevelőre van szükség. A millenniumi programnak, a misszióknak ezen a területen az irodalom, a kultúra nevelési és oktatási vonalán kell fejlődnie.

Illés Gyula írt egy verset arról, hogy a "zsarnok idő" ellen a kultúra, az örök művek világa segít. Egy Giotto-kép előtt fogalmazta meg a kicsit harcias sorokat: "Minden igaz mű ellenállási fészek, átvetett hídfő, tüzelő erőd, detronizálni a zsarnok időt. Lobogjatok, gyönyörű fölkelések!" Azaz egy-egy kulturális mű, egy-egy műalkotás, egy-egy szép, egy-egy jó alkotás, irodalom, zene, művészet, képzőművészet azt jelenti, hogy a zsarnok időt, amelyik elmúlást, enyészetet jelent, megpróbáljuk megállítani azzal, hogy egyrészt rámutatunk valamire, ami szép, másrészt pedig felhívjuk az emberek figyelmét valamire, ami fontos és örök.

Végül, a millenniumi program hálaadás azért a tíz évért, ami mögöttünk van. Nem hiába irtuk oda: Soli Deo Gloria, egyedül Istené a dicsőség azért, amit elvégezhetünk. A régiek azt mondták, hogy minden prédikáció végén valahogy oda kell eljutni, hogy a gyülekezet abba a fázisba kerüljön: "Tua res agitur", azaz, a te dolgod, ami következik. A mi dolgunk a jövő építése. Úgy menjünk tovább, emlékezve ezer évünkre, hogy családban, gyülekezetben épüljön valami, a lelki közösség, Istennek hálaadás és elkötelezés lélektől lélekig. Így legyen!

D. dr. Haramati Béla, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnöklő püspökének millenniumi-ünnepi előadása Orosházán (kivonatosan).

A "CSODÁLATOS" EGYHÁZ

Részlet Ft. Krause Christian ev. püspökkel, az Evangélikus Világszövetség elnökével tartott interjúból májusi magyarországi látogatása alkalmával.

Főtisztelendő Püspök Úr, már nem első alkalommal jár Magyarországon – milyen benyomásokat szerzett korábbi és mostani látogatásakor?

Valóban nem első alkalommal járok itt, ennek oka, hogy itt egy csodálatos evangélikus egyház van. Itt volt 1984-ben az EVSZ nagygyűlése – egy ilyen egyházi konferencia még különleges eseménynek számított a kommunista területen, amelyet korábban Ostblock-nak (keleti tömbnek) neveztek. Ma, Istennek hála, olyan országba jöttem, amely önrendelkezéssel bír.

Magyarország szabad ország, és igen sokban hozzájárult ahhoz, hogy Európa szabaddá lett. Német püspökként mondom, mi németek mindig hálával emlékezünk Magyarországra, erre a bátor népre, amely már 1956-ban megpróbált felkelni, de különösen arra, hogy 1989–90-ben lényegesen hozzájárult a nagy fordulathoz. Tehát hálával jöttem vissza, immár egy szabad országba.

A másik oka látogatásomnak az itteni evangélikus egyház, amely az egész kereszténységgel együtt különleges évet ünnepel. Magyarországon éppen ebben az évben ezeréves a kereszténység. Ez olyan esemény, amelyhez az egész evangélikus világközösség nevében szeretnék gratulálni.

Végeredményben ahhoz az evangélikus egyházhoz jöttem, mely Középeurópa keleti részében a legnagyobb, hogy erősítem, és biztossájam arról, hogy egy nagy világközösség része.

Az Evangélikus Világszövetségnek 128 tagegyháza van 70 országban, körülbelül 60 millió evangélikus. Jó tudni, hogy egy ilyen világméretű, univerzális közösséghez tartozunk.

Végül pedig jó megélni az ökumenikus nyitottságot is. Örülök a testvéregyházak képviselőivel tervezett találkozásnak is, különösen is Paskai bíboros érsek úrral a római katolikus egyházból, amellyel a múlt év ősze óta különleges kapcsolatban vagyunk. [...]

Az interjút készítette dr. Szentpétery Péter, ev. egyetemi tanár. [Ev. Élet.]

Íme, én veletek vagyok a világ végezetéig.

Máté 28:20

Lapunk 70. évfolyama megjelenik a kereszténység 2000., a magyar kereszténység államiság 1000. jubileumi évében.

ERŐS VÁR (USPS 178-560) is published bi-monthly (February, April, June, August, October, December) by the Hungarian Conference in the Evangelical Lutheran Church in America, 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505. Tel.: 216-221-3178. Fax: 216-227-9482. E-mail: AMEvKo@aol.com. Periodicals postage paid at Cleveland, OH. Editor: The Rev. Béla Bernhardt. Annual subscription: \$6 in the USA, US\$8 from Canada, US\$15 from overseas by air mail. — Az ERŐS VÁR az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia lapja. Szerkesztő és kiadó: Bernhardt Béla. Aláírt cikkeikért írjuk felel. Előfizetés az Egyesült Államokban évi 6 US dollár, Kanadából 8 US dollár, tengerentúlról légitápostól évi 15 US dollár. — Kérjük olvasóinkat, hogy címváltozásokat haladéktalanul bejelenteni szíveskedjenek. — Nyomda/Printers: Classic Printing Corporation, 6908 Engle Rd., Middleburg Heights, OH 44130. — Minden levelezés, előfizetés, adomány a feladó pontos címe feltüntetésével a lap alatti címére küldendő.

Postmaster, send address changes to: Erős Vár, P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038.

Túrmezei Erzsébet, diakonissza főnökasszony, műfordító és költő: 1911 – 2000

Temetésén id. Zászkaliczky Pál, a Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület lelkésze hirdette ez igét

“... nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók”
(2Korinthus 4:18).

Gyászoló Család! Keresztyén Gyülekezet!
Testvéreim az Úr Jézus Krisztusban!

Több mint száz évvel ezelőtt, a somogy-megyei Niklán fiatal leány nevelkedett két testvérével együtt. Szabad idejében sok időt töltött a temetőben, gondozta a koszorús költő, Berzsenyi Dániel sírját. Sokat ábrándozott arról a hatalmas síremlék mellett, miért nem lehetett ő I sköltő. Szerette volna "álmodni a kibeszélhetetlent és érezni aki-mondhatatlant". De nemcsak ábrándozott, imádkozott is: "...ha gyermekem lesz, azzal áldd meg, / amivel nem áldottál meg engem! / Ha gyermekem lesz, dalolhassa ki, / mit lelke érez, szíve gondol. / És dal legyen a kacagásból, / és dal legyen a fádalomból".

Ez a niklai leány Túrmezei Erzsébet édesanyja volt. Ezért az édesanyjai imádságot vallhatta Túrmezei Erzsébet költő-műfordító, diakonissza főnökasszony: "egész költészetem... meghallgatott imádság!" Így lett énekké öröme, így lett énekké könnye is.

A költő látja és éli ugyanazt a valóságot, amelyben mi is élünk. Ugyanakkor jobban észrevesz visszasságokat, ráérez összefüggésekre, nálunknál érzékenyebben reagál szépre is, ijesztőre is. Verseiben egyszerre van jelen a valóság, s a költő belső világa. A tapasztalat és az, amit a tapasztalat kivált belőle: öröme és félelme, együttérzése vagy tartózkodása. Benne van tehát a látható és a láthatatlan is, az ideig való és az örökkévaló. S mindezt – a megfogható valóságot és szívének-lelkének válszát szavakba-mondatokba önti, képek és hasonlatok, rímek, ritmus, és más költői eszközök használatával kifejezi. "Énekké lesz öröme is, könnye is". A költemény pedig önálló életet kezd élni, lelkesít és vigasztal, megszólít és mozgósít, felelősségre von és – keresztyén költő esetében – Isten elé állít.

Túrmezei Erzsébet Istenben hívó, Krisztus-követő költő volt. Olyan valaki szólt hozzánk és szól még hosszú évtizedekig, aki nemcsak megértette Isten szavát, Krisztus evangéliumát, de verseivel erről bizonyosságot is tett. Versei bizonyágtételek, igehirdetések, hitet sugárzó, hitet ébresztő és elmélyítő prédikációk.

Tanítványának kérdésére vallotta: nem volt versíró ceruzája, de őmaga azzá kívánt lenni, azzal a reménységgel, hogy Úra és Mestere néha a kezébe veszi és ír vele. Lesi, várja keze mozdulatát, mert "nincs szebb öröm földön, égen, / mint eszköz lenni szent kezében..."

Költői hivatást gyakorolni csak ilyen alázattal lehet. Pilinszky János is azt vallotta, hogy a megszületett verset ajándékba kapja a költő. "Ha úgy érzi, hogy ő csinálta, akkor hiú lenne vagy lehetne, de szükségszerűen azt érzi, hogy ajándékba kapta..."

Túrmezei Erzsébet versei – többek között – a látható világról szólnak. A költő ott élt a teremő Isten ege alatt. Jól ismerte, de verseivel tanította is, mi mindent köszönhetünk az első hitágazat szerint a Teremőnek: az életet, s mindazt, amire az élet fenntartása miatt szükségünk van, szeretteinket, e földi hivatásunkat...

Sokat verselt a családjáról, többször állított emléket édesanyjának, nagyanyjának, megírt gyermekkori történeteket... Ünnepelte a család aprajának születését, köszöntött keresztelőn és konfirmáción, megénekelt balesetet, kórházi napokat, temetést és halál-évfordulót. Így búcsúzik temetőben porladó szeretteitől: "a boldogabb viszontlátásig, az új életre támadásig aludjatok Jézus nevében."

Költőnk számára a természet az Atya kezéről beszél, tőle hull a hópehely, az ősz aranypenze – a nyírfalevél. Neki köszön meg "minden hóvirágharagot, hazatérő madarat, simogató sugarat." S Neki köszöni meg az életet, nemcsak a földi létet, de a hatalmas, halálón is diadalmas Életet, a feltámadt Krisztust.

Sokszor belenéz a csodálkozó, hinni és örülni tudó gyermekszemekbe. Verset ír arról a Jézus születésén örvendező kisleányról, aki apját fagatja: "... szalmán feküdt az Isten Fia, s elhagyta értünk az egeket, / ugye édesapám, nagyon szereted?" Célba talált bizonyágtétel ez! – Megénekli a kis Dankó Jóskát, aki bámulja a felhők mögé bújt holdvilágot: "csendesén ment el a holdvilág..., lábujjhegyen ment be a menyországba". Nagyokat, felnőtteket tanítanak a gyermekek, nekünk is meg kell tanulnunk "hinni és örülni a csodáknak".

A Teremő jónak teremtette ezt a világot. Túrmezei Erzsébet csatázik "Salamon el-len", aki a Prédikátor könyvében többször hangsúlyozza: "Minden hiábalóság!" Ellenkezőleg: "...nincs hiába! Minden küldetés...", a magvetésnek, viharoknak, parányi porszemnek, zordon sziklaszálnak küldetése van! A tenyérmű életű embernek is, aki "áll az Isten tenyerén..." Vallja: "Nem ejt el engem a kéz..., nincs hiába semmi ide-lenn..."

Család, természet, csillogó gyermekszemek és küldetés... Így élünk mind a teremő Isten ege alatt, más szóval: így állunk az Isten tenyerén.

De ott élünk a kegyelem ege alatt is. Az óvó-védő, bünt bocsátó és üdvösségre hívó kegyelem ege alatt. Luther írta: "Isten az evangéliummal új eget vont övéi fölé. A kegyelem ege ez. Sokkal gyönyörűsegebb, mint a látható égboltozat".

Mintegy hetven évvel ezelőtt egy szeretet-vendégségen a teríték mellé helyezett ígés-lapon olvasta Jézus Krisztus hívását: "Te kövess engem!" A már megismert Krisztus hívása volt ez, az Ő áldozatáért fogadott a keresztségben mindnyájunkat gyermekévé az Isten. Krisztus meghalt bűneinkért és támadt fel megigazulásunkért. S ahogyan Ő meghalt, nekünk is meg kell halnunk a bűnnek, s ahogyan Ő feltámadt és él, nekünk is új életben kell járnunk... Ezt a Pál apostoli ígét erősíti és alkalmazza tovább Erzsébet testvér: naponta sírba kell tennünk a régít, és pedig a Golgota alatti sziklasírba. A hűsvét reggeli nyitott sír pedig legyen "új életünk kezdete, szent kapuja". "Mindennap belé temethetem régi magam, bűnös életem, s Krisztussal járhatok, Hallelujá!" S a következő már a "pünkösdi kérdés": milyen jó lenne, ha amerre megyünk, "virágot lépnekn..." "Amerre járnánk, szeretetrózsák, jóság, szivesség, hűség nyilnának!"

Sajnos az élet csodálásokkal, veszteségekkel, kudarcokkal teljes... "Hol a megoldás? Mindennek vége?!" - kérdezte egy volt népfőiskolása. Vers íródott válaszként: "Ne sírj, nincs vége, jőjj velem! Jőjj új kezdetre, új öröme lelmi! Jézusnál most is vár a kegyelem, újra kinyílik a holnap... Jézus Krisztusnak terve van veled!"

Így – a kegyelem ege alatt – a szenvedések is "félreismer barátok". Zordarcuák, különös barátok. "Míg véresen küzdünk / csak önmagunk szívét sebezük, / s könnyeinken át küldőjükre csodálkozunk... (Aztán) meglátjuk átszegzett kezét / és hálát adni hullunk térdre, / hogy életünket sem kímélte, / sebezte, verte, úgy szerette. / Rámosolygunk a zord követre, / s meglátjuk benne őt magát."

Beköszöntött 1951. Az államhatalom rendelettel oszlatta fel az egyházi egyesületeket, ez lett a Fébé szétszórásának ideje is. Kézzelel és írógépen sokan másolták és küldték tovább az akkor megszületett verset: a "Tedeum fordítás"-t. Túrmezei Erzsébet fordítja az éneket: "Dicsérünk Ūristen!" – és

fejt a testvéruháat. Könnye hull a testvéruhára és dicséri az Urat... Ezzel a verssel százakat és ezreket, egyházunk és hazánk hívő népét tanította: ha a jót elfogadtuk az Isten kezéből, a rosszat is el kell fogadnunk! Hiszen akkor is a legjobb Gazda az Úristen, amikor visszakéri a kedves testvéruháat. Akkor is meg kell köszönnünk a szolgálat minden áldott percét, évét, amikor beszűkülnek az evangélium hirdetésének lehetőségei... "A mélységből is dicsérünk Téged... Dicsérünk Úristen, Most is és mindörökké...!"

Így telik-múlik életünk a teremtő Isten ege alatt, a kegyelem ege alatt, s végül az örökkévalóság fényében. Eddig szóltunk a láthatókról, az ideig-óráig valókról, most szólnunk kell az örökkévalókról. Erre biztat Urunk is, aki előrement, hogy helyet készítsen övének.

Sok lakóhely van ott, s mert ezt Jézus ígérte, belé vetett bizalommal énekelték hívő elődeink: "Hazafelé tart szüntelen a keskeny út kis nyája..." Számukra – Erzsébet testvér kifejezése szerint – az ének "áldott vándorbot", s amint lettek a vándorbotot,

Adományok nyugtázása

Köszönettel nyugtázzuk a 2000. március 21-e és július 22-e között vett többféle adományt:

• AZ "ERŐS VÁR"-RA

Minden előfizetés a címszalagon kiemelten jelzett év végén jár/járt le. Előfizetések vételét a címszalagon jelezzük; itt a felülfizetéseket, stb. soroljuk fel (az adakozó neve után ezentúl csak lakhelye államát/tartományát jelezzük):

\$200: Potsubay Viktor (Ausztrália). **\$100:** Özv. Domján Sándorné *fivére, Nt. Károlyfalvi Béla emlékére* (ON). **\$32:** Özv. Szabó Tiborné (OH). **\$25:** Teltsch Árpád (FL). **\$20:** Kocsis Irma (NY), dr. Papp Gábor (OH). **\$8:** Bójtós László (OH). **\$4:** Molnár Zsolt (ON).

• A DÉLVIDÉKI MAGY. EVANGÉLIKUS EGYHÁZ TÁMOGATÁSÁRA

\$303: Magyar Segély Egylet (OH).

• A.M.E.K. TAGSÁGRA

2001: Dr. Tomaschek László (OH).

• A MAGY. EV. KONFERENCIA JAVÁRA

\$110: Dr. Tomaschek László (OH). **\$60:** N.N.

* * *
Szíves tájékoztatásul: Lapunkra az előfizetéseket és lapfenntartó adományokat **Erős Vár** névre és **P. O. Box 770828, Lakewood, OH 44107-0038** címre kérjük beküldeni.

Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia a hazai ev. egyházi iskoláig javára és alkalmasul — akár adományozók által is — meghatározott egyházi szükség enyhítésére szívesen továbbít adományokat. Csekket vagy pénzesutalványt **Hungarian Conference-ELCA** névre s **1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505** címre kell küldeni. A csekken kérjük az iskolát (Aszód, Békéscsaba, Bonyhád, Deáktér, Fásor, Győr, Nyíregyháza, Orosháza, Sopron) vagy a segélyadomány célját megjelölni. Minden adományt előre is hálás köszönetet mondunk. ☑

felzendült ajkukon az örökkévalóság éneke.

Hazafelé tartott Túrmezei Erzsébet is. Amikor egyszer valaki neki a múltat emlegette: "télben is viruló, illatozó, üde rózsák az emlékek," — így válaszolt — "százszor szebb, ha az emlékrózsák kertjéből a holnap fénye felé nézek! ... Krisztus jár előttem! / Óréá tekintek. / Hazafelé tartok s előre nézek..."

Egy urnás temetés alkalmával jutott eszébe a Halotti Beszéd: "Por és hamu vagyunk..." Így rögzítette magában ezt az élményt: "Élő Jézus, a Te tiszta fényed / ragyogja át a Halotti Beszédet, / legyen rá diadalmas felelet: / Bizony por és hamu vagyunk! / De aki hisz, örökre él Veled!"

Egyetértéssel adta tovább költeményében a hitleri börtönben raboskodó Bonhoeffer biznyságtételét: "...hirtelen feltépték az ajtót: Bonhoeffer fogoly, készüljön és jöjjön!" A kivégzésére induló lelkész még elmondta utolsó biznyságtévé mondátát rabtársainak: "Ez a vég! De az én számomra az élet kezdete!"

Amikor drága testvérét temették, s a ravatalt, koporsót beragyogta az ige: Jézus él! Eltörölte a halált! — tavaszi virágok, húsvéti ének vigasztalta Túrmezei Erzsébetet: "Nincs itt, előrement!... / Oda, hol templom nélkül szüntelen / maga az Isten van jelen!"

Túrmezei Erzsébet diakonissza főnökszony, költő és műfordító itt élt a teremtő Isten ege alatt, a kegyelem ege alatt, s az örökkévalóság fényében... Uráról tett biznyságot egész életében. S most hazahívta szolgálóleányát az Úr. Túrmezei Erzsébet már nincs itt, előrement! Oda, hol templom nélkül szüntelen maga az Isten van jelen! Amikor Urunk akarja, indulunk utána mi is mindannyian! Ámen. Csömör, 2000. május 30.

50 ÉVES AZ "NCC"

Clevelandban tavaly novemberben ünnepelték meg az [amerikai] Egyházak Országos Tanácsa (National Council of Churches - NCC) megalakulásának 50. évfordulóját, "Egység Krisztusban: Adottság és Elhívás" témával. Az NCC Clevelandban jött létre. Az ünnepi nagygyűlésen több mint kétezeren vettek részt. Az ünnepi szónokok között volt Annan Kofi UN-főtítkár, Tutu Desmond anglikán érsek, Stokes Louis v. kongresszusi képviselő, s Young Andrew nagykövet, az NCC új elnöke. A nevezetes évforduló alkalmából a Cleveland Zenekar von Dohnanyi Christoph vezényletével ünnepi hangversenyt adott. NCCC/USA

Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre.

2KORINTHUS 5:17

ÚJ ÖSZTÖNDÍJASOK

A szeptemberrel kezdődő tanévben ismét két magyarországi ösztöndíjas tanul a csikági "Lutheran School of Theology" intézetben. Az ösztöndíjak a Fuchs Frigyes és Irén Alapítványból kerülnek ki. A most érkezőkkel együtt eddig tizenkét hallgató számára tizennégyszer adtak ki ösztöndíjat egyéves szakosított tanulásra, a bölcsészmagiszteri fokozat elnyerésére. Az LST intézet ezeket az ösztöndíjakat az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia bevonásával adminisztrálja. Szeretettel köszöntjük Deák Ágotát és Simon Esztert, kívánva mindkettőjüknek sok szép, áldásos élményt és jó eredményeket; őket mutatjuk be.

Deák Ágota, a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetem harmadéves teológiai hallgatója, budapesti születésű. A bp.-fásori ev. gimnáziumban érettségizett, majd három évet különféle tanulmányokkal és munkával töltött el, mialatt angol nyelvismeretre is szert tett. A rendszeres teológia áll érdeklődési körében, s az egyetemen a tanszék demonstrátora. A bp.-deákteri ev. gyülekezet tagja, ahol gyermekbiblikor vezetője és ifjúsági vezető is; foglalkoztatja az érzelmileg sérült gyermekek helyzete. Szabadidejében a hagyományörzés fontosságát felismerve népdalok és néptáncok ápolója, a természetjárás mellett.

"Nagyon várom ezt az évet, amit Csikágóban tölthetek, hiszem, hogy Isten ezt az évet áldássá fogja tenni számomra" — írja bemutatkozó levelében.

Simon Eszter, a budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetem harmadéves hittanári hallgatója, debreceni születésű. Nyíregyházán érettségizett, s az ottani ev. gyülekezet tagjaként végzett ifjúsági munkát. Matematika-fizika tanári diplomáját a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen és a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetemen végzett tanulmányai után nyerte el. Jelenleg a matematika, a fizika, s a teológia tudományterületek összefüggése érdekli, s ebből szándékszik szakdolgozatát (szigorlatát) is megírni. Mint majd hittanár iskolai kereteken túl is tervez fiatalokkal foglalkozni tárgyi tudásuk és hitéletük elmélyítésére.

"Későbbi munkámban mindezekben a területeken eredményesen tudom majd hasznosítani egy más kultúrájú országban szerzett tapasztalataimat" — jegyzi meg életrajzában.

*
Egyben elbűcsúzunk idei ösztöndíjasunktól, Réthelyi Máriától, aki visszatér Magyarországra, hogy befejezze teológiai tanulmányait. A bölcsészmagiszteri oklevelet kitűnő eredménnyel nyerte el. Isten veled, Mária!

Az egyház hírei otthonról

• A budapesti Evangélikus Hittudományi Egyetemen a tanév végén tizenöten lelkészi és huszonöten hittanári diplomát nyertek. A jubiláns lelkészek közül a 70 éve végzett Rozsondai Pröhle Irént rubinoklevéllel, a 65 éve végzett id. Kende Györgyöt, Máris Istvánt vasoklevéllel, a 60 éve végzett Balikó Zoltánt, Gömör Józsefet, id. Görög Tibort, dr. Nagy Gyula ny. püspököt, Schultz Jenót, Tihanyi Jánost gyémántoklevéllel, és az 50 éve végzett dr. Rédey Pált aranyoklevéllel tüntették ki.

• Meghalt Bonnyai Sándor ny. kispesti, Kovács Géza ny. győr-nádorvárosi, Biczó Ferenc ny. rácbakapi, Leskó Károly ny. caracasi (Venezuela) ev. lelkész, s Túrmezei Erzsébet diakonissza-főnökösszony, költő és műfordító.

• Első alkalommal járt Norvégiában magyar ev. egyházi küldöttség D. Szebik Imre püspök és felesége és Endreffy Géza budaörsi lelkész személyében, hogy előmozdítsák a hazai Északi Ev. Egyházkerület és a norvég Morei Ev. Egyházkerület között a testvér-egyházi kapcsolatokat.

• A fejér-komáromi ev. egyházmegyében Bencze András székesfehérvári, a keletbékési ev. egyházmegyében Kondor Péter kondorosi, a somogy-zalai ev. egyházmegyében Szemerei János kaposvári lelkész az új esperes. Újraválasztották esperesül a pesti ev. egyházmegyében Szirmai Zoltán fasori, a budai ev. egyházmegyében Szeverényi János kelenföldi, a bács-kiskun. ev. egyházmegyében Káposzta Lajos soltvadkert, a nyugatbékési ev. egyházmegyében Ribár János orosházi lelkész.

• Vecsésen Rezessy Miklós ev. lelkész ökömenikus és kulturális munkásságát kitüntető oklevéllel ismerték el a község részéről. Az országos pedagógusnap alkalmából dr. Gyapay Gábor ny. fasori (bp.-i ev.) gimnáziumi igazgatót Eötvös-díjjal tüntették ki.

• Szombathelyen felszentelték a huszonötödik ev. szeretetotthont.

• Bp.-Ferencvárosban Szabó Julianna, Egyházadengelegen Tóth Attila az ev. gyülekezet új lelkésze.

• Zalaszentgróton felújított templomát, Nagygeresden felújított műemlék orgonáját, Borsódnádasdon felújított harangját vette ünnepélyesen használatba az ev. gyülekezet.

• Rákoskeresztúron 200 éve épült és 55 éve lerombolt templomáról emlékezett meg ünnepélyesen 1947-ben felszentelt új templomában az ev. gyülekezet.

• Tíz év az ev. egyházi statisztika tükrében: 20 gyülekezetben épült új templom, kápolna, vagy imaház * 14 gyülekezetben épült új templomtorony, ill. helyeztek el új harangot

* 30 gyülekezetben létesült új gyülekezeti terem * 16 gyülekezetben épült új parókia * 13 gyülekezetbe került új orgona * 10 gimnázium indult újra * 6 általános iskola kezdte meg működését * 5 kollégium/diakotthon létesült * 13 gyülekezetben van új óvoda * 22 új és bővített szeretetotthont építettek * 9 közegyházi intézmény és központ létesült

* 165 lelkészt avattak a püspökök, akik közül 155 szolgálatban van * 488 egyházi ingatlan igényelték vissza, melyek kielégítése 2011-re intéződik el * A bajorországi ev. egyházzal való testvéri kapcsolatok eredményül többek között 400 körüli egyéni és csoportos látogatás, tapasztalatsere, ösztöndíjas út valósult meg, s szórványszolgálatra lelkészek 200 gépkocsit kaptak.

• D. Szebik Imre püspök tízéves püspöki szolgálata alkalmából megjelent *Tanúságtétel* c. könyve, mely e szolgálati idő alatti igehirdetéseinek, cikkeinek, és előadásainak válogatott gyűjteménye.

• A Magyar Posta híres magyar templomokról új vallástörténeti bélyegsorozatot bocsátott ki. Valamennyi bélyeg 30 forintos címletű. Az egyik bélyeg a bp.-deákteri ev. templomot ábrázolja.

• "Azt szeretnénk, ha a rendőrség az evangélikus egyházi létesítmények, temetők ellen elkövetett rongolások ügyében is legalább olyan erővel nyomozna, mint ahogy például a zsidó felekezet temetőit ért támadásokkor teszi" – mondta D. dr. Harmati Béla püspök. Május közepén ismeretlen rongálók milliós kárt okoztak az orosházi evangélikus temetőben. A viharsarki kisvárosban mindennaposnak mondható, hogy ismeretlen személyek beverik a templom vagy a parókia ablakait. Orosházán már régóta feszült a viszony helyi evangélikus közösség és a baloldali városvezetés között. *(Magyar Újság, Baltimore.)*

• Békásmegyeren olyan ev. templom épül, mely külsejéről alig ismerhető fel templomnak. A magyarázat szerint azt a kétszáz év előtti "hagyományt" frissítik fel, hogy 1781 előtt a protestáns templomok homlokzatának nem volt szabad utcára néznie, s tornyuk sem lehetett. Donáth László lelkész (MSZP képviselő is) hozzátette, hogy az épület szántszándékkal kíván tökéletlen lenni, mert csak egyetlen tökéletes templom képzelhető el, a többször lerombolt és egyszer majd ismét felépülő jeruzsálemi templom.

Ev. Élet et al.

Ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre.

2 KORINTHUS 5:17

ORSZÁGOS EGYHÁZAINK

Evangelical Lutheran Church in Canada

• 50,000 dollár erejéig támogatásban részesítik a Bibliának izlandi nyelvre való új fordítása munkáját.

• Jeruzsálemet két állam, Izrael és Palesztina közös városának, s három vallás — keresztény, zsidó, izlám — szent helyének tartják, ahol mindenkinek joga van szabadon gyakorolnia vallását.

• Meghívták az Evangélikus Világszövetséget, hogy Tizedik Nagygyűlését a manitobai Winnipegben rendezze meg.

• Tanácskozó Bizottság létesült közösen az "Evangelical Lutheran Church in America" egyházzal, hogy felülvizsgálják istentiszteleti gyakorlatukat a jelenlegi, 1978-ban kiadott "Lutheran Book of Worship" c. agenda- és énekeskönyvnek újabbal való behelyettesítésére.

• Elhatározták, hogy országos vonatkozásban kompjüteres tájékoztató szolgálatot fejlesztenek ki.

• Az újskóciai Conquerall Bank helységben lévő "Redeemer Lutheran Congregation" gyülekezet templomát felvették az állami műemlékek jegyzékére. Ez a környék legrégebbi temploma, 1862-ben épült, 1999-ben teljesen felújították.

Evangelical Lutheran Church in Amer.

• 2001. január 1-én lép hatályba a mind az "Episcopal Church USA", mind az ELCA egyház által ratifikált egyházközösségi egyezmény. Ez jelentheti lelkészek kölcsönös átvételét, szolgálatát, hívek úrvacsorához való járulását bármelyik gyülekezetben, közös programokat, stb. Változatlanul problémát jelent az Episztopális Egyházban érvényben lévő apostoli püspökutódlás gyakorlata, melyet be kell vezetni ELCA egyházunkban. Ez ellen jelentős ellenzék ágál. Feltehető, hogy az egyezmény életbelépése előtt néhány gyülekezet kilép ELCA egyházunk kötelékéből.

• A nők országos főbizottsága határozatilag támogatta a május 14-én Washingtonban lezajlott "Million Mom March" tüntetést, mellyel biztonságosabb fegyvertartási törvényeket kívántak kicsikarni a kongresszusból. A "Second Amendment Sisters" ellenszervezet szerint azonban az lenne a fontos, hogy a kormány intenzíven érvényesítse a meglévő törvényeket fegyverhasználat, stb. tekintetében.

• Megállapították, hogy harminc év eltelte után is problematikus a lelkésznők elfogadása és szolgálata Aránylag kevesen vannak ún. főlelkészi állásban, vagyis inkább másodlelkészekként, vagy intézeti és szakosított beosztásban szolgálnak. □

GYÜLEKEZETI HÍREK

TORONTO

Lelkész: Bernhardt Béla főesperes

Templom: 116 Bond St. Lelkészi hivatal (minden posta ideküldendő): 1467 Parkhaven Row, Lakewood, OH 44107-4505, USA; tel.: (216) 221-3178. Felügyelő: Bottlik Józsefné; tel.: (416) 484-1540. Istenisztelet, július-augusztus kivételével, a hónap második és negyedik vasárnapján du. 4 órakor.

Megkésve bár, de illő kegyelettel adjuk hírül, hogy dr. Csepelyi András testvérünket, a bp.-deákterei ev. gyülekezet, majd gyülekezetünk egykori presbiterét 85 éves korában április 29-én a menyeyei hazába hívta megváltó Úra. Földi maradványait a keresepi-úti temetőben helyezték örök nyugalomra az ev. egyház szertartása szerint; a temetés szolgálatát Balicza Iván budavári ev. lelkész végezte. Elhunyt testvérünk nyugodjék békében! ■ Isteniszteleteink újabb sorozatát szeptember 10-én kezdjük meg, szokásosan du. 4 órai kezdettel; ekkor az Úrvacsora is kiszolgáltatásra kerül. ■ Betegeink további felerősödéséért, gyógyulásáért Istennek adunk hálát, imádságosan említve mind felügyelőnket, Bottlik Józsefnét, mind beszolgáló lelkészünk feleségét, Nt. Turchányi Sándornét, és mindazokat is, akiknek a nevét szívünkben hordozzuk. ■ Kérjük, legyenek figyelemmel nyárutói körlevelünkre további gyülekezeti hírek, tájékoztatások vonatkozásában. ■ "A Krisztus beszéde lakják bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcseséggel, és intsetek egymást szótárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel; hálaadással énekeljétek szívetekben az Istennek!" (Kolossé 3:16.) ■ Testvéri köszöntéssel: Erős vár a mi Istenünk! —BB.

CLEVELAND — ELSŐ

Beszolgáló lelkész: Juhász-Shepherd Ferenc

Templom és lelkészi hivatal: 2830 Martin Luther King Blvd. (44104). Tel.: (216) 721-7074. Vasárnapi Istenisztelet délelőtt 10 órakor, angol/magyar. Mihályi Ernő gondnok telefonszáma: 561-7316. A lelkész otthoni telefonszáma: 941-2212.

CLEVELAND — NYUGAT

Lelkész: Tamásyné Molnár Éva

Templom: West 98th St. és Denison Ave. Lelkészi hivatal: 3245 West 98th Street (44102). Tel.: (216) 961-6895. Istenisztelet minden vasárnap de. 9:30-kor angolul, 10:45-kor magyarul. Úrvacsoraosztás minden hó első vasárnapján és az ünnepeken. ☐

HELYREIGAZÍTÁS

- Előző számunkból az "Istennél minden lehetséges" c. cikk szerzői jelzése sajnálatosan kimaradt: **Sz.I. (Florida)**. Elnézést kérünk.
- Különösen sajnáljuk, hogy előző számunkban Nt. Pósfay György genfi lelkésztestvérünket egy évvel "öregítettük", hiszen június 18-án csak 79. életévét töltötte be. Változatlanul Isten áldását kívánjuk életére, munkásságára: Ad multos annos!
- A nőknek a jeruzsálemi sirató falnál való csoportos áhitatát, imakendő viselését, s a Tóra hangos olvasását az izraeli legfelsőbb bíróság biztosította, nem a kormány, mely éppen a bírósági végzés megmésztását szorgalmazza az ultraortodox rabbinátus nyomására. — Sz.

Mert nem a magunk igaz tetteiben, hanem a Te nagy irgalmadban bízva visszük Eléd könyörgésünket.

Dániel 9:18

**LEGKÖZELEBBI LAPZÁRTA
2000. SZEPTEMBER 15-ÉN**

Mindennapi kenyér*Útmutató a Biblia olvasásához***2000. SZEPTEMBER**

1. 145. Zsoltár – Jeremiás 3:19–4:4

2. Máté 23:34–39 – Jeremiás 6:9–21

PÜNKÖSD U. 12. VASÁRNAP**Heti ige: 1Péter 5:5**3. **Jakab 1:17–27 – Márk 7:1–8**

4. Máté 23:1–12 – Jeremiás 7:1–15

5. 1Sámuel 17:38–51 – Jeremiás 7:21–28

6. Lukács 7:1–10 – Jeremiás 9:22–23

7. Ap.Csel. 12:18–25 – Jeremiás 14:1–16

8. Lukács 22:24–30 – Jer. 15:10,15–21

9. Ezékiel 17:22–24 – Jeremiás 18:1–12

PÜNKÖSD U. 13. VASÁRNAP**Heti ige: Ézsaiás 42:3**10. **Jakab 2:1–17 – Márk 7:24–37**

11. Máté 12:9–21 – Jeremiás 19:1–13

12. Ap.Csel. 14:8–18 – Jeremiás 20:7–18

13. Ap.Csel. 3:1–10 – Jeremiás 21:1–14

14. Jakab 5:13–16 – Jeremiás 23:1–8

15. Máté 8:14–17 – Jeremiás 25:1–14

16. Lukács 4:38–44 – Jeremiás 25:15–31

PÜNKÖSD U. 14. VASÁRNAP**Heti ige: Máté 25:40**17. **Jakab 3:1–12 – Márk 8:27–38**

18. 2Sámuel 9:1–11 – Jeremiás 26:1–19

19. 5Mózes 24:17–22 – Jeremiás 28:1–17

20. 2Mózes 22:20–26 – Jeremiás 29:1–14

21. **Máté apostol emléknapja**

Efézus 2:4–10 – Máté 9:9–13

22. Ap.Csel. 6:1–7 – Jer. 30:1–3; 31:1–14

23. Ézsaiás 58:7–2 – Jer. 31:18–20,31–37

PÜNKÖSD U. 15. VASÁRNAP**Heti ige: Zsoltár 103:2**24. **Jakab 3:16–4:6 – Márk 9:30–37**

25. Ámós 5:4–7,10–15 – Jeremiás 36:1–32

26. Ézsaiás 40:15–26 – Jeremiás 37:1–21

27. Galata 5:16–23 – Jeremiás 38:1–28

28. 3Mózes 9:22–10:5 – Jeremiás 39:1–14

29. *Mihály arkanyal és az angyalok emlékezete**Jelenések 12:7–12 – Lukács 10:17–20*

30. 148. Zsoltár – Jer. 40:7–16; 41:1–18

2000. OKTÓBER**PÜNKÖSD U. 16. VASÁRNAP****Heti ige: 1Péter 5:7**1. **Jakab 5:13–20 – Márk 9:38–50**

2. Lukács 12:22–32 – Jeremiás 42:1–22

3. 1Királyok 17:7–16 – Jeremiás 43:1–13

4. 146. Zsoltár – Jeremiás 44:1–14

5. Példabesz. 30:5–9 – Jeremiás 45:1–5

6. Lukács 6:20–26 – Jer.Sir. 1:1–11,17–22

7. 2Tesszalonika 3:6–13 – Jer.Sir. 3:1–33

PÜNKÖSD U. 17. VASÁRNAP**Heti ige: 2Timóteus 1:10**8. **Zsidók 2:9–18 – Márk 10:2–16**9. *Hálaadás napja Kanadában**Filippi 4:6–20 – Lukács 17:11–19*

10. 2Sám. 12:15–24 – Jr.Sir. 3:34–44,55–59

11. Jób 5:17–26 – Jer.Sir. 5:1–5,16–22

12. Zsidók 12:4–11 – 2Korinthus 1:1–11

13. Zsidók 10:35–39 – 2Korinthus 1:12–24

14. Jakab 5:9–11 – 2Korinthus 2:1–11

PÜNKÖSD U. 18. VASÁRNAP**Heti ige: 1János 5:4**15. **Zsidók 4:12–16 – Márk 10:17–31**

16. Zsidók 11:1–7 – 2Korinthus 2:12–17

17. 1János 4:4–11 – 2Korinthus 3:1–11

18. 1Mózes 32:23–32 – 2Korinthus 3:12–18

19. Ézsaiás 49:7–13 – 2Korinthus 4:1–6

20. János 9:35–41 – 2Korinthus 4:7–12

21. Zsidók 11:23–31 – 2Korinthus 4:13–18

PÜNKÖSD U. 19. VASÁRNAP**Heti ige: 1János 4:21**22. **Zsidók 5:1–10 – Márk 10:35–45**

23. Efézus 5:15–21 – 2Korinthus 5:1–10

24. Máté 5:17–22 – 2Korinthus 5:11–21

25. Máté 5:23–26 – 2Korinthus 6:1–10

26. Jakab 2:1–8 – 2Korinthus 6:11–7:1

27. Máté 22:34–46 – 2Korinthus 7:2–16

28. **Simon és Júdás apostol emléknapja**

1János 4:1–8 – János 14:21–27

PÜNKÖSD U. 20. VASÁRNAP**Heti ige: Jeremiás 17:14**29. **Zsidók 7:23–28 – Márk 10:46–52**

30. Filippi 2:12–17 – 2Korinthus 8:1–15

31. **A REFORMÁCIÓ EMLÉKNAPJA****Róma 3:19–28 – János 8:31–36 [L & RCL]**

ERŐS VÁR
P O BOX 770828
LAKEWOOD OH 44107-0038
RETURN SERVICE REQUESTED

PERIODICALS POSTAGE
PAID
CLEVELAND, OHIO

**ELŐFIZETÉSE
LEJÁRT-E?**